JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
CARL OTTO LENZ
4 päivänä heinäkuuta 1996 *

A Johdanto

1. Komission esillä olevassa asiassa tekemä valitus koskee yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa Socurte ym. vastaan komissio, 7.3.1995 antamaa tuomiota. [1] Kyseisessä tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumosi yritysten Socurte, Quavi ja Stec (jäljempänä Socurte ym.) nostaman kanteen johdosta päätöksen, jolla komissio oli vähentänyt Euroopan sosiaalirahaston tukea hankkeelle, johon Socurte ym. olivat osallistuneet.

2. Esillä olevassa asiassa kysymyksessä olevan ajanjakson aikana sovelletun Euroopan sosiaalirahaston tehtävistä 17 päivänä lokakuuta 1983 tehdyn neuvoston päätöksen 83/516/ETY [2] 1 artiklan 2 kohdan a alakohdan ja 3 artiklan 1 kohdan yhdistettyjen määräysten mukaisesti Euroopan sosiaalirahasto (jäljempänä ESR) voi osallistua sellaisten toimien rahoittamiseen, jotka koskevat jäsenvaltioiden työmarkkinapolitiikan osana toteutettavaa ammatillista koulutusta ja ammatinvalintaa. Neuvoston päätöksen 83/516/ETY soveltamisesta 17 päivänä lokakuuta 1983 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2950/83 [3] 5 artiklan 1 kohdassa säädetään, että jos rahoitusta koskeva hakemus hyväksytään, koulutustoimien suunniteltuna aloittamispäivänä suoritetaan maksuennakko, jonka suuruus on 50 prosenttia ESR:n tuesta.

3. Asetuksen N:o 2950/83 6 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Jos ESR:n tukea ei käytetä rahoitusta koskevan hakemuksen hyväksymispäätöksessä määrättyjen edellytysten mukaisesti, komissio voi lykätä tai vähentää tukea tai peruuttaa sen varattuaan jäsenvaltiolle, jota asia koskee, tilaisuuden esittää huomautuksensa." *

4. Vuoden 1986 aikana Portugalin työvoima- ja sosiaaliturvaministeriön alainen Departamento para os Assuntos do Fundo Social Europeo (ESR:n asioita käsittelevä osasto, jäljempänä DAFSE) jätti tukihakemuksen, joka koski useiden yritysten, mukaan luettuna Socurte ym., esittämiä ammatillista

* Alkuperäinen kieli: saksa.

1 — Yhdistetyt asiat T-432/93, T-433/93 ja T-434/93, Socurte ym. v. komissio, tuomio 7.3.1995, Kok. 1995, s. II-503.

2 — EYVL L 289, s. 38.

3 — EYVL 289, s. 1.

* Tässä ja jäljempänä ratkaisuehdotuksessa esitetyt lainaukset asetuksesta (ETY) N:o 2950/83 suomennettu yhteisöjen tuomioistuimessa, koska EYVL:ssä ei ole julkaistu suomenkielistä tekstiä.

koulutusta koskevia tiettyjä toimia. Komissio teki 7.5.1986 päätöksen, jonka mukaan ESR osallistuisi tämän hankkeen rahoitukseen tietynsuuruisella tukimäärällä. DAFSE antoi Socurte ym:lle tiedon tästä päätöksestä ilmoittaen samalla jokaiselle yritykselle sen määrän, jolla ESR osallistuisi niiden suunnittelemiin toimiin. Socurte ym:lle suoritettiin siten sovitunsuuruinen maksuennakko.

5. Toteutettuaan tähän hankkeeseen liittyvät toimensa Socurte ym. esittivät pyynnön ESR:n tuen loppuosan maksamisesta. Tätä maksua ei kuitenkaan tapahtunut. DAFSE vaati päinvastoin 18.3.1991 päivätyllä kirjeellä komission tiettyyn päätökseen viitaten, että Socurte ym. palauttavat osan niille jo tukena suoritetuista määristä.

6. Kyseisten yritysten asianajaja pyysi 15.4.1991 päivätyllä kirjeellä DAFSE:a ilmoittamaan hänelle palauttamista koskevan vaatimuksen perustelut ja toimittamaan hänelle jäljennöksen komission päätöksestä, johon 18.3.1991 päivätyssä DAFSE:n kirjeessä oli viitattu.

7. DAFSE:n 24.4.1991 päivätyssä kirjeessä, jonka Socurte ym. vastaanottivat 30.4.1991, ilmoitettiin Socurte ym:lle, että komissio oli lopulta päättänyt aikaisemmin määrättyä ESR:n tuen kokonaismäärää alemmasta määrästä. [4] DAFSE tukeutui tältä osin komission toimivaltaisten yksiköiden sille 14.2.1991 osoittamaan kirjeeseen, jonka DAFSE oli samanaikaisesti lähettänyt myös Socurte ym:lle. Tämän lyhyen kirjeen mukaan komissio oli tutkinut tuen loppuosan maksamista koskevan pyynnön, minkä seurauksena ESR:n tuen lopullinen määrä vahvistettiin kyseisen määrän suuruiseksi. Tältä osin tietyt sopimukset ja eri tarkastuskäynnit oli jo "otettu huomioon".

8. DAFSE:lle osoitetulla, 14.5.1991 päivätyllä kirjeellä ja komissiolle osoitetulla, 17.5.1991 päivätyllä kirjeellä Socurte ym. pyysivät toimittamaan niille oikeiksi todistetut jäljennökset komission alkuperäisestä ESR:n tukea koskevasta päätöksestä samoin kuin komission päätöksestä, joka koski Socurte ym:n tekemää, tuen loppuosan maksamista koskevaa pyyntöä.

9. DAFSE lähetti 30.7.1991 päivätyllä kirjeellä Socurte ym:lle "oikeaksi todistetun jäljennöksen — — komission hyväksymispäätöksen tiedoksiannosta" esillä olevassa

4 — Tuen lopulliseksi määräksi hyväksyttiin yhteensä 437 452 918 Portugalin escudoa, PTE (mikä oli 50 prosenttia alun perin suunnitellusta tuesta).

asiassa. Tämä asiakirja muodostui DAFSE:lle osoitetusta, 10.7.1991 päivätystä komission kirjeestä, jossa selvitettiin yksityiskohtaisesti tuen vähentämisperustelut.

Komissio esitti kirjeessä erityisesti sen, että Stec:in luona 26.—29.7.1988 tehdyn tarkastuskäynnin aikana havaittiin, että tietyt kustannukset eivät olleet riittävästi perusteltuja ja että tiettyjä kirjanpidon eriä ei oltu arvioitu asianmukaisesti. Nämä seikat huomioon ottaen komissio oli siten itse tehnyt selvityksen kohtuullisista kustannuksista, ja tämän selvityksen perusteella alunperin maksettavaksi määrätyn tuen määrää vähennettiin.

Komissio vakuutti kyseisessä kirjeessä, että kansalliset viranomaiset olivat esittäneet huomautuksensa kyseisestä menettelystä.

10. Tämän jälkeen Socurte ym. nostivat kanteet, jotka ne toimittivat 10.10.1991 yhteisöjen tuomioistuimeen. [5] Socurte ym. vaativat muun muassa, että 10.7.1991 päivättyyn, komission DAFSE:lle osoittamaan kirjeeseen sisältynyt päätös kumotaan. Komissio vaati, että kanteet jätetään tutkimatta tai hylätään perusteettomina.

11. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että kumoamiskanne voidaan ottaa tutkittavaksi ja että se on perusteltu.

12. Kanteen tutkittavaksi ottamisen osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi aluksi, että Socurte ym:llä oli 30.4.1991 tiedossaan komission 14.2.1991 päivätty kirje "ja ne ovat näin saaneet tiedon yhtäältä komission päätöksestä, jolla ESR:n tukea vähennettiin ja kieltäydyttiin maksamasta tuen loppuosaa, ja toisaalta tämän päätöksen kantajia koskevista vaikutuksista, jotka toimivaltainen kansallinen viranomainen oli ilmoittanut 18.3. ja 24.4.1991 päivätyissä kirjeissä". [6] Tähän 14.2.1991 päivättyyn kirjeeseen sisältyivät kuitenkin vain päätöksen "abstraktit ja yleiset perustelut" eikä siihen sisältynyt "tarkkoja perusteluja sen tekemiselle". Vastaanotettuaan DAFSE:n 24.4.1991 päiväämän kirjeen Socurte ym. pyysivät välittömästi komissiolta ja DAFSE:lta, että niille ilmoitettaisiin kyseisen päätöksen tarkat perustelut. Ne saivat tiedon näistä perusteluista vasta 30.7.1991, jolloin DAFSE antoi niille tiedoksi 10.7.1991 päivätyn komission kirjeen. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että Socurte ym. olivat saaneet vasta tässä kirjeessä riittävän tiedon komission päätöksen perusteluista, ja tästä lähtien "ne ovat kyenneet asianmukaisesti nostamaan kanteen päätöstä vastaan". [7]

5 — Tämän jälkeen muutetun toimivallan jaon vuoksi yhteisöjen tuomioistuin siirsi nämä asiat 27.9.1993 antamallaan määräyksellä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen.

6 — Edellä alaviitteessä 1 mainittu tuomio, 46 kohta.

7 — Edellä mainittu tuomio, 50 kohta.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi siten, että komission riidanalaisen päätöksen, sellaisena kuin se oli 10.7.1991 päivätyssä kirjeessä, kumoamiskanne oli pantu vireille määräajassa.

13. Toisaalta sen arvioimisen osalta, onko kumoamiskanne perusteltu, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korosti, että asetuksen N:o 2950/83 6 artiklan 1 kohdassa asianomaiselle jäsenvaltiolle varattu tilaisuus esittää huomautuksensa sekä ESR:n tuen vähentämisen perusteista että vähennyksen täsmällisestä määrästä ennen ESR:n tuen vähentämistä koskevan komission päätöksen tekemistä, on "olennainen menettelymääräys". [8] Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tarkasteli sitten komission esittämiä asiakirjoja, joihin se oli viitannut. Nämä asiakirjat koskivat ajanjaksoina 27.10—3.11.1986, 28.9.—2.10.1987 ja 26.—29.7.1988 tehtyjä kolmea komission tarkastuskäyntiä samoin kuin kahta kesäkuussa 1988 pidettyä, komission edustajien ja Portugalin viranomaisten välistä kokousta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätyi siten siihen lopputulokseen, että näiden asiakirjojen perusteella ei voitu päätellä, että komissio olisi noudattanut asetuksen N:o 2950/83 6 artiklan 1 kohdan mukaan sille kuuluvaa velvoitettaan.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumosi siten riidanalaisen komission päätöksen ESR:n tuen vähentämisestä.

8 — Edellä mainittu tuomio, 65 kohta.

14. Socurte ym. olivat lisäksi vaatineet komission velvoittamista maksamaan alun perin maksettavaksi määrätyn tuen jäännös. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin jätti tämän vaatimuksen tutkimatta ja hylkäsi siten kanteen muilta osin.

15. Komissio teki tästä tuomiosta valituksen. Komissio vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin kumoaa kyseisen tuomion ja velvoittaa Socurte ym:n korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

16. Socurte ym. vaativat, että yhteisöjen tuomioistuin hylkää valituksen, vahvistaa annetun tuomion ja velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

B Asian arviointi

Alustava huomautus

17. Komission vaatimusten sanamuodon mukaan vaatimukset koskevat koko ensimmäisen oikeusasteen antamaa tuomiota. Valituksesta käy kuitenkin ilmi, että komissio on halunnut riitauttaa kyseisen tuomion vain siltä osin, kuin siinä hyväksyttiin kanne.

Tällä tavoin myös Socurte ym. ovat ymmärtäneet asian. Siten valitus ei koske ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätöstä hylätä kanne muilta osin.

18. Komissio esittää valituksenalaisen tuomion osalta kaksi valitusperustetta. Ensinnäkin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on sen mukaan katsonut virheellisesti, että määräaika komission päätöstä koskevan kumoamiskanteen nostamiselle on alkanut vasta 30.7.1991. Päätös tehtiin 14.2.1991. Kyseinen päätös annettiin Socurte ym:lle tiedoksi 30.4.1991, ja kanteen nostamisen määräaika alkoi siten kulua tästä päivästä. Toisaalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kannanotto siitä, että komissio ei ole noudattanut sille asetuksen N:o 2950/83 6 artiklan 1 kohdan mukaista velvoitettaan kuulla jäsenvaltiota, jota asia koskee, ei ole oikea.

Kanteen tutkittavaksi ottaminen

19. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan jos "säädöstä ei julkaista tai anneta tiedoksi, on sen, joka on saanut tiedon itseään koskevasta säädöksestä, pyydettävä koko tekstiä kohtuullisessa ajassa, kuitenkin niin, että ellei tästä poikkeuksesta muuta johdu, kanteen nostamisen määräaika alkaa kulua vasta siitä, kun kolmannella, jota asia koskee, on tiedossaan säädöksen tarkka sisältö ja perustelut siten, että hän kykenee hyödyntämään kanneoikeuttaan". [9]

20. Tämä kanta vastaa vakiintunutta oikeuskäytäntöä, johon ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on sitä paitsi tukeutunut tältä osin, [10] ja mitä myöskään komissio ei ole kiistänyt. Komissio ei myöskään perustellusti kiistä sitä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointia, jonka mukaan Socurte ym. ovat pyytäneet päätöksen koko tekstiä kohtuullisessa ajassa.

21. Kuitenkin komissio esittää, että edellä mainittua oikeuskäytäntöä ei voida soveltaa esillä olevassa asiassa, koska kyseinen oikeuskäytäntö koskee vain tilanteita, joissa päätöstä ei ole julkaistu tai annettu tiedoksi. Kuitenkin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsittelemässä asiassa 14.2.1991 tehty päätös oli annettu kyseisille yrityksille tiedoksi 30.4.1991.

22. Tämän arvioinnin lähtökohta on selvästi oikea. Kuten jo edellä mainitun kohdan sanamuodosta käy ilmi, kyseinen oikeuskäytäntö on asian kannalta merkityksellinen vain, kun

9 — Edellä alaviitteessä 1 mainittu tuomio, 49 kohta.

10 — Ks. muun muassa asia 236/86, Dillinger Hüttenwerke v. komissio, tuomio 6.7.1988 (Kok. 1988, s. 3761, 14 kohta); asia T-465/93, Consorzio gruppo di azione locale "Murgia Messapica" v. komissio, tuomio 19.5.1994 (Kok. 1994, s. II-361, 29 kohta); ks. myös asia T-19/95, Adia interim v. komissio, tuomio 6.5.1996, 33 kohta (Kok. 1996, s. II-321).

riidanalaista päätöstä ei ole julkaistu tai annettu asianomaiselle henkilölle tiedoksi. EY:n perustamissopimuksen 173 artiklan viidennen kohdan mukaisella "tiedoksi antamisella" on tältä osin ymmärrettävä tarkoitettavan EY:n perustamissopimuksen 191 artiklan mukaista "tiedoksi antamista". [11] Perustamissopimuksen 173 artiklan viidennen kohdan saksalainen kieliversio — verrattuna esimerkiksi ranskalaiseen ja englantilaiseen — on tältä osin hieman epäselvä. Ainoastaan tämä tulkinta on kuitenkin edellä mainitun oikeuskäytännön mukainen. Mahdollinen 173 artiklan mukaisen kanteen vireillepanon määräajan alkamisen myöhentäminen voi tapahtua vain sellaisissa tapauksissa, joissa päätöstä ei ole julkaistu eikä myöskään annettu virallisesti tiedoksi sille, jota asia koskee. Ainoastaan tällaisissa tapauksissa se, jota asia koskee, voi olla epävarma päätöksen sisällön ja perustelujen oikeellisuudesta siten, että erityinen suojelu voi olla perusteltu.

23. Esillä olevassa asiassa ei ole kuitenkaan tapahtunut tällaista tiedoksi antamista asianomaisille henkilöille. Ainoastaan portugalilaisten viranomaisten 24.4.1991 päivätyssä kirjeessä tiedoksiantama 14.2.1991 päivätty komission kirje ei riitä tältä osin. Mainitussa kirjeessä DAFSE antoi ainoastaan Socurte ym:lle tiedoksi kyseiselle jäsenvaltiolle osoitetun päätöksen. Ottaen huomioon että komission 14.2.1991 päivätyn kirjeen tiedoksi antaminen kirjeen lyhyyden ja puutteellisuuden vuoksi ei mahdollista asianosaisille sen ratkaisemista asianmukaisesti, kannattaako niiden käyttää kanneoikeuttaan, kanteen nostamisen määräaika alkoi kulua vasta siitä hetkestä, kun Socurte ym. saivat tiedoksi kohtuullisessa määräajassa esittämänsä pyynnön johdosta päätöksen koko tekstin.

24. Komission puolustama väite johtaisi lisäksi epäasianmukaiseen lopputulokseen. Sen seurauksena yritykset, jotka ovat Socurte ym:n kaltaisessa tilanteessa, joutuisivat välittömästi nostamaan kanteen oikeuksiensa säilyttämiseksi. Kuitenkin on selvää, että komission päätös, sellaisena kuin se oli 14.2.1991 päivätyssä kirjeessä, ei täyttänyt mitenkään EY:n perustamissopimuksen 190 artiklan mukaista vaatimusta säädösten perustelemisesta, ja päätös olisi tämän vuoksi pitänyt kumota. Komission väitteen hyväksyminen johtaisi siten turhien oikeudenkäyntien määrän kasvamiseen.

25. Siten ensimmäinen valitusperuste on hylättävä.

Asetuksen N:o 2950/83 6 artiklan 1 kohdan rikkominen

26. Kuten on esitetty, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on katsonut, että tämän säännöksen sisältämän kuulemisvelvollisuuden kohdalla on kysymys olennaisesta

11 — Näin myös Krück, H: Von der Groeben/Thiesing/Ehlermann (toim.), Kommentar zum EWG-Vertrag, neljäs painos, Baden-Baden 1991, 173 artikla, 66 kohta. Perustamissopimuksen 173 artiklan viidennen kohdan "Bekanntgabe" (ilmoittaminen julkisesti) vastaa 191 artiklan "Veröffentlichung":ia (julkaiseminen).

menettelymääräyksestä. Oikeuskäytäntöön viitaten [12] ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että Socurte ym. saattoivat vedota kyseisen säännöksen rikkomiseen.

27. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi sitten, että sen velvoitteen täyttäminen, joka koskee kyseiselle jäsenvaltiolle annettua tilaisuutta esittää huomautuksensa ennen riidanalaisen päätöksen tekemistä, on voitava todeta "luotettavasti ja riittävän selvästi", minkä vuoksi huomautusten esittäminen "olettaman perusteella" ei riitä. [13]

28. Sen 27.10.—3.11.1986 tehtyä tarkastuskäyntiä koskevan komission kertomuksen osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että kertomuksessa ei ole mainintaa Portugalin viranomaisten tältä osin mahdollisesti esittämistä huomautuksista. Näin on myös 28.9.—2.10.1987 tehtyä tarkastuskäyntiä koskevan kertomuksen osalta. Kuitenkin 26.7.—29.7.1988 tehtyä tarkastuskäyntiä koskevasta kertomuksesta käy ilmi, että komissio on harkinnut sitä, että se vähentää ESR:n tukea ja luopuu samalla jo maksettujen määrien palauttamisvaatimuksesta. Myöskään tästä asiakirjasta ei ilmene, että Portugalin viranomaiset olisivat voineet esittää huomautuksensa tältä osin. [14]

29. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätyi samaan lopputulokseen kesäkuussa 1988 pidettyjen kahden kokouksen osalta, joihin komissio oli viitannut. Todisteena ensimmäisen kokouksen osalta komissio viittaa 26.7.—29.7.1988 tehtyä tarkastuskäyntiä koskevaan kertomukseen, josta, kuten on jo esitetty, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, ettei siitä ilmennyt, että komissio olisi antanut kyseiselle jäsenvaltiolle tilaisuuden esittää huomautuksensa. Toisen kokouksen osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin viittasi neuvottelun jälkeen laadittuun komission ilmoitukseen, joka oli osoitettu Portugalin viranomaisille ja jonka mukaan komissio arvioi, että oli tehtävä "tarkastuksia paikan päällä ja/tai vastattava täydentäviin kysymyksiin". Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätteli tästä, että komissio ei kyseisenä päivänä voinut olla jo tehnyt päätöstä, josta Portugalin viranomaiset olisivat voineet esittää huomautuksensa. [15] Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin arvioi komission toimivaltaisen virkamiehen 19.10.1988 päivätyn ilmoituksen tukevan tätä arviointia, koska kyseisen ilmoituksen mukaan komissio oli kesäkuussa 1988 pidetyissä kokouksissa tehnyt Portugalin viranomaisille tiettyjä ehdotuksia "vastaavien hakemusten osalta". Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätteli, ettei tästä käy ilmi, että tällaisia ehdotuksia olisi esitetty myös esillä olevassa asiassa. [16]

30. Tämän huomioon ottaen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätyi siihen lopputulokseen, että komission ei voida katsoa noudattaneen velvoitettaan antaa asianomaiselle jäsenvaltiolle tilaisuus esittää huomau-

12 — Ks. esim. asia C-304/89, Oliveira v. komissio, tuomio 7.5.1991 (Kok. 1991, s. I-2283, 17 kohta).

13 — Edellä alaviitteessä 1 mainittu tuomio, 66 kohta.

14 — Edellä mainittu tuomio, 68—70 kohta.

15 — Edellä mainittu tuomio, 72 kohta.

16 — Edellä mainittu tuomio, 73 ja 74 kohta.

tuksensa asetuksen N:o 2950/83 6 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

31. Komissio esittää tätä vastaan, että Portugalin viranomaiset ovat olleet tietoisia tarkastuskäynneistä ja osallistuneet niihin. Ne ovat siten tienneet komission asian osalta ilmenneistä epäilyistä, joista sitä paitsi keskusteltiin näiden tarkastuskäyntien yhteydessä. Lopulliseen tulokseen oli päädytty jo komission jäsenen ja Portugalin toimivaltaisen ministerin neuvottelussa, ja komissio oli uudelleen ehdottanut tätä ratkaisua kesäkuussa 1988 pidetyissä neuvotteluissa. Tällaisen jatkuvan tietojenvaihdon vuoksi Portugalin viranomaiset saattoivat tuntea ennakolta tehtävän päätöksen pääpiirteet ja esittää niistä huomautuksensa.

32. Katson, ettei tätä valitusperustetta voida hyväksyä. Komissio väittää perimmältään, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ole arvioinut oikein sille esitettyjä todisteita. Kuten komissio on perustellusti todennut vastauksessaan, kysymys on esillä olevassa asiassa ennen kaikkea sen selvittämisestä, saattoiko ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätellä riittävän varmasti niistä todisteista, joita komissio esitti kyseiselle tuomioistuimelle siinä vireillä olleen oikeudenkäynnin aikana, että komissio on noudattanut kuulemisvelvoitettaan. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin vastasi tähän kysymykseen kieltävästi. Katson, ettei tähän ratkaisuun liity mitään virhettä.

33. Komissio ei kiistä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointia yksittäisten asiakirjojen osalta. Sen mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole kuitenkaan ottanut riittävästi huomioon asiayhteyttä, johon nämä asiakirjat liittyvät. Periaatteessa kysymys on todisteharkintaan liittyvästä seikasta, joka ei mielestäni sellaisenaan voi olla tunnetusti oikeuskysymyksiin rajoitetun valituksen kohteena. Asia olisi toisin vain silloin, jos ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi tehnyt oikeudellisen virheen todisteharkinnassa.

34. Komissio näyttää katsovan, että tällainen oikeudellinen virhe liittyy siihen seikkaan, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on edellyttänyt nimenomaista todistetta kuulemisvelvoitteen noudattamisesta. En voi yhtyä tähän arviointiin. Läheinen yhteistoiminta komission yksiköiden ja asianomaisen jäsenvaltion viranomaisten välillä, jolle komissio asettaa suuren painon, on esillä olevalla alueella ominaista. Jos hyväksyttäisiin se, että pelkästään tämä seikka riittää näytöksi siitä, että komissio on ennen päätöksiensä tekemistä antanut asianomaiselle jäsenvaltiolle tilaisuuden huomautustensa esittämiseen, laiminlyötäisiin asetuksen N:o 2950/83 6 artiklan 1 kohdan mukaisen velvoitteen luonteen huomioonottaminen olennaisena menettelymääräyksenä. Todellisuudessa komissio on ainoastaan vakuuttanut tältä osin — kuten Socurte ym. ovat perustellusti todenneet — täyttäneensä kyseisen velvoitteensa esittämättä kuitenkaan konkreettisia todisteita tämän tueksi. Tätä ei voida pitää riittävänä.

35. Komissio korostaa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tukema käsitys johtaa siihen, että todiste kysymyksessä olevan kuulemisvelvoitteen noudattamisesta voitaisiin esittää vain asiakirjoin, joissa viitataan nimenomaisesti asetuksen N:o 2950/83 6 artiklan 1 kohtaan. Tämä väite ei ole asiaankuuluva. Tosin olen samaa mieltä komission kanssa siitä, että kuulemismenettelyn täytäntöönpanolta ei voida edellyttää mitään erityistä muotoa. Mutta tämä ei vapauta komissiota — kuten Socurte ym. ovat perustellusti todenneet — velvollisuudesta näyttää tarvittaessa, että jäsenvaltiolla, jota asia koskee, on ollut tilaisuus esittää huomautuksensa. Nimenomaisesti tämä todiste puuttuu esillä olevassa asiassa.

Komissio viittaa näkemyksensä tueksi sitä paitsi virheellisesti asiassa Foyer Culturel du Sart-Tilman vastaan komissio, 25.5.1993 annettuun tuomioon [17]. Kyseisessä tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin päätteli tosin yksittäisistä sille esitetyistä asiakirjoista, että komissio oli täyttänyt *tiettyjen* asiassa kysymyksessä olleiden hankkeiden osalta kuulemisvelvoitteensa. Sitä vastoin *muiden* hankkeiden osalta yhteisöjen tuomioistuin totesi, ettei oikeudenkäyntiasiakirjoista mitenkään käynyt ilmi, että komissio olisi antanut kyseiselle jäsenvaltiolle tilaisuuden esittää huomautuksensa suunnitelluista päätöksistä. [18]

36. Näin ollen myös toinen valitusperuste on hylättävä.

37. Siten valitus on hylättävä. Oikeudenkäyntikuluista annetaan päätös yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 122, 118 ja 69 artiklan perusteella.

C Ratkaisuehdotus

38. Siten ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin hylkää valituksen ja velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

17 — Asia C-199/91, Foyer Culture du Sart-Tilman v. komissio, tuomio 25.5.1993 (Kok. 1993, s. I-2667).

18 — Edellä alaviitteessä 17 mainittu tuomio, 32 kohta.